

Nr 28

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om översyn av förordningen om sjömansskatt.

(1:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 403 av herrar *Bergman* och *Sveningsson* samt II: 532 av herr *Staxäng m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om översyn av sjömansskatteförordningen med beaktande av vad i motionerna anförts samt om förslag till 1960 års höst-riksdag om sådana ändringar i förordningen vartill utredningen kan för-anleda.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 532.

Bestämmelserna om sjömansskatt är intagna i förordningen den 16 maj 1958, nr 295. Förordningen gäller envar, som är anställd i redarens tjänst ombord på svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 100 registerton, när fartyget huvudsakligast användes i fart mellan svenska hamnar utanför öppen kust eller utomskärs vid kusterna samt i fart mellan svensk och utländsk hamn eller mellan utländska hamnar.

De anställda ombord på sådana fartyg skall inte deklarerat för inkomsten ombord och blir inte heller taxerade till kommunal eller statlig inkomstskatt för denna inkomst. De erlägger i stället för varje månad en definitiv källskatt, sjömansskatt, som ersätter inte bara de nämnda inkomstskatterna utan även avgifterna till folkpensioneringen och den allmänna sjukförsäkring.

Sjömansskatten avdrages genom redarens försorg vid utbetalning till sjömannen av lön eller annan ersättning, som utgår på grund av anställningen ombord. För här i riket bosatt sjöman uträknas skatten med ledning av särskilda sjömansskattetabeller. Det finns två slag av tabeller, nämligen en som användes för närfart och en för fjärrfart. Med fjärrfart avses därvid fart, helt eller delvis bortom linjen Hanstholm—Lindesnäs eller bortom Cuxhaven.

Skatten enligt närfartstabellen överensstämmer i princip med uttaget av preliminär skatt i ortsgrupp III vid en kommunal utdebitering av 13 kronor

Bihang till riksdagens protokoll 1960. 7 saml. Nr 28

för skattekrona och vid en folkpensionsavgift å 2,5 procent av den taxerade inkomsten. Vissa jämkningar nedåt har dock företagits med tanke på att sjömansskatten skall vara definitiv. Även fjärrfartstabellen bygger på den för preliminär skatt avsedda tabellen för ortsgrupp III, kommunal utdebitering 13 kronor, ehuru skatten genomgående reducerats efter vissa principer. I förhållande till beskattningen i vårt land innebär fjärrfartsskatten en inte oväsentlig skattelindring, framför allt för gifta sjömän men även för övriga.

Engångsbelopp, exempelvis semesterersättning och övertidsersättning, beskattas som särskild månadsinkomst, om beloppet överstiger den senast uppburna månadsinkomsten. I annat fall sammanlägges engångsbeloppet med månadsinkomsten.

Är sjöman inskriven å svenskt sjömanshus utgår skatt enligt de bestämmelser, som gäller för här i riket bosatt sjöman, om han inte med intyg från sjömansskattenämnden visar att han är skattskyldig i annat land för inkomsten. Även sjöman, som är bosatt i Danmark, Finland eller Norge, skall erlägga sjömansskatt enligt sjömansskattetabell.

Övriga sjömän skall erlägga sjömansskatt med 15 procent av den kontanta inkomsten ombord.

Jämkning av sjömansskatt kan ifrågakomma, om sjömannen gör sannolikt att han vid taxering enligt förordningen om statlig inkomstskatt året efter beskattningsåret skulle kunna påräkna avdrag för

- a) underskott å egen förvärvskälla,
- b) utbetalning av periodiskt understöd,
- c) avgift för pensionsförsäkring samt
- d) nedsatt skatteförmåga.

I proposition nr 92 till 1958 års riksdag med förslag till förordning om sjömansskatt anförde departementschefen beträffande jämkning av sjömansskatt bl. a. följande.

Svenska sjöfolksförbundet har pekat på det fallet att en sjöman på grund av värnplikt, skolgång, sjukdom eller nedsatt arbetsförmåga inte kunnat utöva sitt yrke under hela året. Enligt förbundets mening borde jämkning alltid medges om hindret varat mer än sex månader. Jag har nyss angivit att den omständigheten att ombordanställningen icke avsett ett helt år i och för sig icke bör vara jämningsgrund i fråga om sjömansskatten, som ju är utformad som en definitiv sjömansskatt. Jag kan sålunda inte tillstyrka införandet av en sådan generell regel som förbundet föreslagit. Däremot kommer i en del av de fall, som förbundet haft i tankarna, förutsättning för jämkning att vara för handen enligt bestämmelsen om att nedsatt skatteförmåga skall beaktas av sjömansskattenämnden. Nedsatt skatteförmåga kan sålunda ofta antagas föreligga vid sjukdom, arbetslöshet, stor försörjningsbörda o. dyl.

Det åligger redaren att varannan månad till sjömansskattekontoret i Göteborg inbetala och redovisa innehållen sjömansskatt. Anstånd med skat-

teredovisningen av sjömansskatt kan efter framställning beviljas, i regel dock högst en månad.

Av innehållet i *de föreliggande motionerna* må här återges följande.

Under den korta tid sjömansskatteförordningen varit i tillämpning har det visat sig, att en del praktiska svårigheter uppkommit, vilka det torde vara angeläget att så snart som möjligt söka klara upp. Den uppdelning i närfart och fjärrfart som förekommer i förordningen har visat sig orsaka svårigheter för båda parterna på arbetsmarknaden. För redarna har uppkommit svårigheter att bemanna fartyg, som går i närfart, åtminstone med svenskt sjöfolk. De ombordanställda har många gånger kommit att få en skatt som icke stått i rimlig proportion till inkomsten. Anledningen härtill är bl. a. den korta tjänstgöringstid per år som här kan förekomma. Det har också visat sig svårt att avgöra, huruvida ett fartyg som sysselsättes i omväxlande när- och fjärrfart under beskattningsåret skall hänföras till den ena eller andra kategorien. Motionärerna ifrågasätter om det icke vore lämpligare att tillämpa endast en sjömansskattetabell — den som gäller för fjärrfart — för alla fartyg utom för dem som går i inre fart, sådant detta begrepp definierats i anvisningarna till 1 §.

För sjöman, som är inskriven å svenskt sjömanshus men bosatt i land där i huvudsak indirekt beskattning tillämpas, uppkommer ogynsamma följder av den nuvarande utformningen av beskattningsreglerna. Dessa skattskyldiga kan nämligen icke såsom i anvisningarna till 7 § är stadgat med intyg styrka att de är skattskyldiga i annat land för inkomsten. Motionärerna ifrågasätter om icke sådan sjöman lämpligen borde beskattas enligt 9 §, alltså efter 15 % av den beskattningsbara inkomsten.

Betydande orättvisor uppkommer för sådana ombordanställda som i samband med lön får ut vissa engångsbelopp. Vid avmönstring erhåller ombordanställd ej endast semesterersättning utan även ersättning för s. k. vederlag, d. v. s. ett kontantbelopp avsett att utgöra kompensation för sön- och helgdagar till sjöss under den förflutna tjänstgöringstiden. Genom att sådan ersättning vid beskattningen lägges till månadslönen — såvitt den icke överstiger senast uppburen månadsinkomst — får den anställde ofta betala skatt efter en högre progression än som motsvarar hans verkliga årsinkomst. Det är angeläget att en ändring här kommer till stånd. Ersättning för semester och vederlag borde beskattas på grundval av det antal dagar det rör sig om. Även andra utbetalade engångsbelopp, exempelvis gratifikation, s. k. merlön till befälhavare och maskinchef samt bärgarlön, kan föranleda en för hög, icke avsedd progression.

I princip samma förhållanden gäller beträffande elever vid sjöbefälsskolor som under ferierna tar anställning å fartyg liksom annan skolungdom som under någon månad på somrarna tar tillfällig anställning ombord. Tidigare kunde sådan tillfällig anställd personal genom hänvändelse till

uppbördsmyndigheterna på förhand erhålla besked om att preliminär skatt antingen icke alls eller i vart fall med mycket ringa belopp skulle dragas från lönen. I det övervägande antalet fall kunde man räkna med att årsinkomsten skulle bli så låg att någon beskattning inte skulle uppkomma. Avsikten har självfallet inte varit att här åstadkomma ändrade förhållanden. Möjligheter till jämkning i fall varom här är fråga bör tillskapas.

Enligt förordningen skall sjömansskatt erläggas av envar som är anställd i »redarens» tjänst ombord på svenskt handelsfartyg. På grund av denna formulering blir sjömansskatteförordningen icke möjlig att tillämpa på exempelvis befälsperson som för att företräda rederiets intresse såsom s. k. supercargo medföljer av rederiet tidsbefraktat fartyg. Ej heller kan alltid maskinbefäl, som tjänstgör som s. k. garantimaskinist, beskattas enligt denna förordning. Det förefaller rimligt att sådana ombordanställda, varom här är fråga, jämföras med övriga ombordanställda.

Slutligen framhålles att ett enklare redovisningsförfarande när det gäller inbetalning och redovisning av innehållen sjömansskatt torde böra komma till stånd liksom en förlängning av den respittid redaren har för inbetalning av skatten.

Utskottet. I de föreliggande motionerna har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en översyn av sjömansskatteförordningens bestämmelser samt att förslag till sådana ändringar i förordningen, vartill utredningen kan föranleda, framläggas till 1960 års höstrikstag. Motionärerna framhåller, att vissa praktiska svårigheter uppkommit vid tillämpningen under den tid förordningen varit i kraft och pekar på vissa spörsmål, som enligt motionärernas mening bör bli föremål för utredning.

Utskottet har beaktat vad i motionerna anförts. Enligt vad utskottet erfarit har sjömansskattenämnden med ledning av de erfarenheter, som vunnits från nämndens första verksamhetsår, i en den 18 december 1959 dagtecknad skrivelse hos Kungl. Maj:t hemställt om vissa ändringar i sjömansskatteförordningen. I framställningen, som för närvarande är föremål för remissbehandling, har nämnden behandlat samtliga de spörsmål, som beröres i motionerna.

Med hänsyn till att de av motionärerna behandlade frågorna således redan är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, anser utskottet skäl icke föreligga för riksdagen att vidtaga någon åtgärd i anledning av motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 403 av herrar Bergman och Sveningsson samt II: 532 av herr Staxäng m. fl. om översyn av förordningen om sjömansskatt, i den mån de

icke kan anses besvarade genom vad utskottet anfört, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 mars 1960

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Spetz, Jansson, Gustaf Elofsson, fröken Ranmark, herrar Söderquist och Oscar Carlsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Sundström, Brandt i Aspabruk, Allard, Vigelsbo, Gustafson i Göteborg, Andersson i Essvik, Darlin, fru Holmqvist, herrar Stiernstedt och Rydén.